8e JAARGe. № 281.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.
Voor Soerabaya ℘ jaar f 24.– ℘ halfjr f 12.– ℘ maand f 2.–
„ Java. „ do. „ 30.– „ do. „ 15.–
„ Buitenb. „ do. „ 36.– „ do. „ 18.–
„ Europa. „ do. „ 50.–
De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

VRIJDAG 23 NOVEMBER 1860.

Prijs der Advertentiën.
De prijs der ADVERTENTIEN is f 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld,
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

ADVERTENTIEN.

VRTREEK DER LANDMAIL.

GEDURENDE 1860.
in de maand November op den 9 en 24.
„ „ „ December „ „ 9 „ 24.

POST KANTOOR

Op den 26 dezer, des namiddags te 2 ure, zullen voor *Banjermassing* brieven pakketten worden gesloten.

SOERABAYA, *De Postkommies,*
20 *November* 1860.
(1884) **C. WELTER.**

SCHUTTERIJ VAN SOERABAYA.

(*Gratis.*)

De contribuanten aan de schutterlijke kas, worden met referte aan het slot van art. 6 van het reglement op de schutterijen (staatsblad 1838 no. 22), luidende:" de contributie moeten steeds vooruit en bij termijnen van drie maanden aan den kwartiermeester voldaan worden. Bij gebreke van dien, zal de vordering geschieden bij wege van parate executie, door den officier bij den raad van justitie, "herinnerd om hunne contributie aan de schutterkas over het 4e kwartaal 1860 en, voor zooveel aangaat achterstand van vorige termijnen, vóór of op 15 December e. k. te voldoen, ten kantore van den ondergeteekende (entrepot in de stad.)

De Luitenant kwartiermeester,
A. BRUNTING.

VENDU DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Maandag den 26sten November 1860.
In het kantoor van de firma *Anemaet & Co*, van een huis en erf en
Bij *J. W. Kok*, in de kampong Ketapang, van diverse goederen van den adjudant onderofficier dienstdoende officier *Koch.*

Op Dingsdag den 27sten November 1860.
Te Dinoyo van de arakstokerij aldaar en toebehooren.

Op Woensdag den 28sten November 1860.
Bij *C. Kocken*, in de stad, van diverse goederen van *B. van der Zwaan.*

Op Donderdag den 29sten November 1860.
Bij den kleedermaker *Schmidt*, in de stad, van meubelaire goederen, en
Bij mevrouw *Schuack*, te Gatotan van haren inboedel.

Op Vrijdag den 30sten November 1860.
Bij de Weeskamer alhier, van diverse boedels.

Op Zaturdag den 1sten December 1860.
Bij het Marine Etablissement alhier, van het afgekeurde wachtschip *Batavia*, eenige onbruikbare sloepen, en houten. (1888)

GEBOORTEN.

Bevallen van een *ZOON*, F. W. WARDENAAR, van *Gijen.*
SOERABAYA, 21 *November* 1860. (1893)

STERFGEVALLEN.

Den 20sten September 1860 overleed te *Delft* na een kortstondig lijden mijn geliefde broeder FOLKERT LODEWIJK in den ouderdom van 13 jaren.

WONOKROMO, **J. H. TEN CATE.**
23 *November* 1860. (1903)

Uit krachte der onherroepelijke magtiging vervat in eene obligatie met hypotheek, verleden voor den regter commissaris uit den Raad van Justitie te Soerabaya den 8sten Maart 1858 onder No. 17, zal op

Maandag den 26sten dezer,

publiek worden verkocht EEN ERF, ter inhoudsvlakte van 126 □ Ned. ellen 17 □ palmen, met het daarop staande STEENEN, met PANNEN GEDEKTE HUIS en BIJGEBOUWEN, gelegen te Soerabaya in de kampong *Ketapang*, blok No. 3, Wijk Letter **X**, bij de verponding geregisteerd onder No. 613, staande ten name van SECH ABDUL RACHMAN BIN ALIE ASOEBEDIE en SECH ABOE BAKAR BIN ALIE ASOEBEDIE. (1858)

Op de VENDUTIE

van Maandag den 26sten November 1860
BIJ

J. W. KOK,

zal worden verkocht:
Paarden, meubilaire goederen, jaconetten, witgoed, oud kopergeld, bladkoper, diverse dranken en **provisien, goede boter, enz. enz.**
NB. Goederen kunnen bijgebragt worden.
(1887)

Op den 27sten November a. s. zal te DINOIJO worden verkocht, de arakfabriek van dien naam, met deszelfs inventaris, *in een koop*, geheel compleet, en waaronder behoort eenen grooten voorraad STROOP, RIJST, BRANDHOUT en RAGI, alles ten duidelijkste omschreven bij inventaris, die dagelijks op de fabriek ter inzage ligt, en waar tevens alle informatiën zijn te bekomen. Bij den verkoop der fabriek is bepaaldelijk verbonden, de overname van het heerenhuis, gebouwen enz. volgens het thans bestaande huurcontract dat mede ter inzage ligt; de kooper kan, des verkiezende, den dag der koop beginnen te werken. daar alles daartoe onmiddelijk voorhanden is, zoo wel aan materialen als grondstoffen, terwijl de gemakkelijke ligging der fabriek hem alle aan- en afvoer met weinig kosten doet bewerkstelligen: ook het comfortabele der woning, bijgebouwen, pakhuizen, en loodsen zijn aan te bevelen.

De fabriek is middelerwijl op zeer aannemelijke voorwaarden uit de hand te koop.

Na afloop der veiling van de fabriek, die te 9 ure zal worden ingezet, zullen de overtollige goederen worden verkocht, als ZWAAR BLADKOPER, OUD KOPER, ZWAVELZUUR, VERFWAREN, LIJNOLIJ, TERPENTIJN, BRUINE TEER, DAKPANNEN, BAND-IJZER, ANIJSZAAD, enz. enz.

(1851) **B. VAN DER ZWAAN.**

Op den 27sten November aanstaande.

Zullen door de ondergeteekenden vóór hunne pakhuizen publiek aan de meestbiedende voor rekening van belanghebbenden worden verkocht, de ondervolgende GOEDEREN, alles toebehoorende aan het wegens expiratie ingetrokken KOFFIJ HUURLAND *Ardjosarie* in deze Residentie, bestaande in:

Een PLANKEN WOONHUIS met ATTAP GEDEKT.
KOFFIJ LOODSEN } met ATTAP en PANNEN GEDEKT.
en woningen.
Eenige MACHINERIEN behoorende bij pelmolens.
35 TREKBEESTEN.
9 KARREN.
2 METALEN KANONNEN.
3 GEWEREN.
SMIDS en TIMMERMANS GEREEDSCHAPPEN.
1 WEEGSCHAAL met 500 ℔ gewigten.
GUNNIJ en andere zakken.
1 METALEN KLOK.
Eenige MEUBILAIRE GOEDEREN.
3 GEDOKKANS.
Eenige HOUTWERKEN,
en verders wat te voorschijn zal worden gebragt.

De verkoop van huizingen geschiedt voor afbraak.

(1684) **W. MAJOR & CO.**
Pasoeroean.

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op Woensdag den 28 November 1860
zullen de commissionairs JOHN PRYCE & Co. te *Batavia* voor rekening van belanghebbenden publiek verkoopen het Nederl. schip **BIESBOSCH**, kapitein J. H. MUGGE, groot 501 gemeten lasten met STAAND en LOOPEND TUIG, een stel ZEILEN, 3 ZWARE ANKERS en KETTINGEN, waarvan een 105 vadem en twee 90 vadem lengte hebben, 8 WATERKETELS ieder inhoudende ruim 3 leggers en eenige WATERVATEN.

Verder de INVENTARIS en GOEDEREN van genoemd schip.

SOERABAYA, **B. KOPERSMIT & CO.**
9 *November* 1860. (1806)

VENDUTIE

op Woensdag 28 November a. s.
voor het Commissiehuis van den Heer
KOCKEN,
van de ondervolgende goederen
bij KLEINE PARTEIJEN en ZONDER RESERVE.

Rum, vieux cognac, old cognac *John Albertij*, **anizette,** prima kwaliteit **malaga rozijnen** in kistjes, **fransche prunes d'Ente, gelei van prunes d'Ente, best cromaat geel, ultramarijn groen, zinkwit, droog zwartsel, terpentijn, lijnolij, zwaar bladkoper, oud koper, band-ijzer, een koperen perspomp, eene kurkmachine, glazen dakpannen, bruine teer, bollantaarns, koperen kranen, timmermans gereedschappen, buigtangen, koperscharen, blikwerk** en **zink, spijkers, heele** en **halve leggers, kaasklokken, kalkoenen** enz. (1881)

VENDUTIE WEGENS VERTREK

op Donderdag den 29sten November a. s.
ten huize van den Heer SCHMIDT, in de Heerenstraat door:

D. D. VAN BOECKHOLTZ,

van eenen wel onderhouden Inboedel bestaande uit: **kleerkasten, banken, stoelen, tafels, hang** en **tafel lampen, schilderijen,** een **ijzeren ledikant** voor **2** personen, een **ijzeren kinder ledikant,** een **toilet,** een **mahonijhouten bank** en **2 stoelen** met bruin leder bekleed, **glazen legkasten,** groote **bakken,** een **net kinderwagentje, glaswerk, servicsen, keukengereedschap** enz. (1898)

IN DE EERSTE DAGEN VAN DECEMBER.

zal voor rekening van de firma

FRASER EATON & CO.

in het lokaal vroeger geoccupeerd door de firma
MOSSENBEKKER & CO.
vendutie worden gehouden:

Van een groot factuur Amerikaansche meubelen, bestaande in:

Bekleede MAHONIJHOUTEN ZIEKENSTOELEN, DITO groote en kleine WIPSTOELEN met paarden haar bekleed, MAHONIJHOUTEN BANKEN met veeren zittingen, zeer doelmatige KANTOORSTOELEN, geele en zwarte GAANDERIJ STOELEN van groote verscheidenheid.

VERDER:
eene groot factuur mooije KLOKKEN gaande 8 dagen, eene groote partij PIK, HARST en PLANKEN, aangebragt per Amerikaansch schip *Philomene*, kapt. ELLMS.
(1899) **A. H. DEELEMAN.**

HOUTVENDUTIE

TE
Sidho-Ardjo
op Donderdag den 6den December aanstaande
VAN
725 STUKS BALKEN
(1715) P. C. VAN ROIJEN.

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP MAKASSAR,

Kapt. KULLER,
vertrekt naar BANJERMASSING,
op Dingsdag den 27sten November.
Adres bij
(1876) **W. CORES DE VRIES.**

HET STOOMSCHIP MENADO

KAPITEIN COUTERON,
vertrekt naar Batavia via Samarang
op Woensdag den 28sten November.
Adres bij
(1897) W. CORES DE VRIES.

STOOMBOOT

PRINS VAN ORANJE.

directe dienst tusschen Sourabaija, Batavia & vice versa.

gedurende December.

Vertrek van **Soerabaija**	Verblijf te **Batavia**	Vertrek van **Batavia**
Zondag den 9.	12, 13, 14, en 15.	Zondag den 16.
Donderdag den 20.	23, 24, 25, 26, en 27.	Vrijdag den 28st.

Dus in éene week heen en terug, met 4 dagen oponthoud te Batavia.
(1905) MAJOR MATZEN & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

wordt aangeboden per het campagne Barkschip

AEGIDIA PAULINA,

gevoerd door kapitein Itz.

Deze bodem heeft luchtige en comfortable inrigtingen voor passagiers, vaart eenen geexamineerden geneesheer en zal in den loop der maand December vertrekken.

Nadere inlichtingen te bekomen bij den gezagvoerder in het *Marine Hotel*, en bij

de agenten,
(1853) **B. KOPERSMIT & CO.**

VERTREKKENDE PERSONEN.

H. G. BOEKHOLDT naar Nederland.
(1894)

Het KANTOOR van den Notaris **BUSKEN HUET**, wordt Maandag den 26 dezer

VERPLAATST

naar het lokaal in de Chinesche kamp, laatst in gebruik bij den Procureur **VAN NIDEK.** (1904)

Een fatsoenlijk mensch, Nederlander, thans in eene toko werkzaam, wenschte tegen Januarij of vroeger, in eene dergelijke betrekking, of ook wel op eene fabriek of landelijke onderneming geplaatst te worden.
Adres Lett. **Z** bureau *Oostpost.* (1895)

Eene Europesche vrouw, welke genegen mogt zijn de oppassing van twee meisjes, 9 en 4 jaren oud, gedurende de reis naar Holland op zich te nemen, gelieve zich onder opgaaf harer conditien te adresseren bij
(1891) **B. J. VAN ECK & CO.**

VEREENIGING VAN ASSURADEUREN TE AMSTERDAM.

De ondergeteekenden hebben de eer belanghebbenden te berigten, dat zij door de vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam benoemd zijn tot agenten voor *Soerabaija* en omliggende plaatsen, en zij deze benoeming aangenomen hebben.

Schepen en goederen verzekerd te Amsterdam, zijn bij beschadiging aan het toezigt van het agentschap onderworpen, en worden belanghebbenden, in het belang van die het aangaat, uitgenoodigd bij zeeschade dadelijk kennis te geven aan

De agenten voor Soerabaija en omliggende plaatsen van de Vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam.
(1681) P. KERVEL & CO.

Bij de Agenten te Soerabaija
VAN DE

OOST-INDISCHE ZEE EN BRAND-ASSURANTIE MAATSCHAPPIJ.

gevestigd te Batavia,
is thans gelegenheid tot het onmiddelijk verzekeren tegen gevaar voor Zee en Brand.
SCHIMMELPENNINCK & CO.
(1214) *Agenten.*

DRIE HUIZEN, gelegen aan den grooten weg te Malang te bevragen bij
(1902) C. S. R. WIJNMALEN.

Een soliede en gemakkelijke REISWAGEN, te bevragen bij
(1892) **B. J. VAN ECK & CO.**

TE KOOP voor *f* 4500.—

EEN HUIS

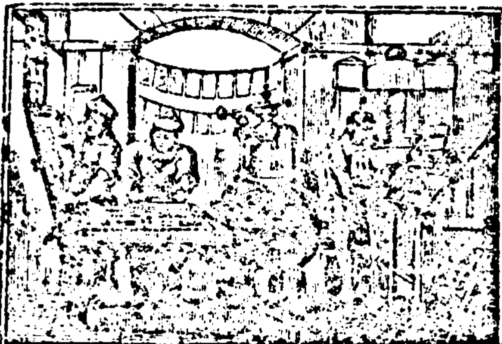
gelegen te *Krambangan*, te bevragen bij
(1880) **P. VAN BRONGELEN.**

WORDT TE KOOP AANGEBODEN.

Het Logement en sedert 30 jaren scheepsleverantie-huis te Banjoewangi. Nadere informatien bij de eigenaresse.
BANJOEWANGI, **WED. DE TORREZ.**
Nov. 1860. (1839)

VERKOOP BIJ INSCHRIJVING.

De ter dezer stede in volle werking zijnde:
Courant- Boek- en Handelsdrukkerij,

met de daaraan verbonden uitgave van het dagblad *DE OOSTPOST*, wordt hierbij ter verkoop bij inschrijving aangeboden, en wordt de termijn van inschrijving op den 15den December aanstaande gesloten, tot welk tijdstip inschrijvings-biljetten door den notaris **MR. T. A. KLINKHAMER** worden in ontvangst genomen. Daarop reflecterenden kunnen zich ter erlanging van inlichtingen en voorwaarden wenden aan bovengenoemden notaris, en aan de eigenaren
(1855) **LE ROY & CO.**

De ondergeteekenden alhier eenen

HOUT-HANDEL

opgerigt hebbende, bevelen zich aan voor de levering van alle mogelijke HOUTWERKEN, geschikt voor huis- en scheepsbouw.
SOERABAYA, **ZANTHUIS & CO.**
30 *October* 1860. (1847)

Puike bergsche **Anchovis, Macaroni, Vermicelli, Vanille, Marasquin** op $^1/_1$ en $^1/_2$ fl: **Old Jamaica rum,** Puike **Boter, Hammen,** etc.

Steeds versch verkrijgbaar, **geassorteerd Banket,** per flesch en per pond.

ALS:

Vanille biscuit, Chocolade biscuit, Turons crois ants, Weesper moppen, Duitsche macronnen, Biscuit de savoije etc.

Tevens

Geprepareerde Yzen, Ystaarten, en **taartjes,** en klein **gebak,** à *f* 1.— het dozijn.

Bij (1896)

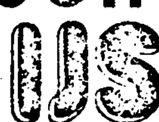
C. H. G R I M M.

GEPRÈPAREERD

VANILLE-

EN

VRUCHTEN-

IJS

's Woensdags

en

's Zondags

na 5 ure 's namiddags

PER GLAS

Punch à la Romaine,

IJSTAARTJES

verkrijgbaar
BIJ

LEROUX & CO.

(1841)

BIJ HAYE & CO.

aan de Kalimaas,
OP NIEUW VERKRIJGBAAR

Best India PALE ALE, van A. ARROLS dozijn *f* 9.—
" " " " MARZETTI, " " 9.—
" " " " The Burton Brewery company Limited *f* 10.—
(1889) *à Contant.*

Puike Amerikaansche

HAMMEN,

in zout.
[1900] **L. W. VAN DER ZWAAN.**

VUUR-VASTE STEENEN

VERKRIJGBAAR.
(1890) bij Mc MILLAN MARTEN & Co

SLA OLIE 1e KWALITEIT.

BIJ
(1901) **LEROUX & CO.**

WISSELS OP NEDERLAND

(1885) bij FRASER EATON & CO.

WISSELS OP NEDERLAND.

bij
het Agentschap van de Factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij. (1217)

WISSELS
OP NEDERLAND EN LONDEN.

(1774) MATHIEU EBBS RUIJS & CO

HOLLOWAY'S ZALF en PILLEN.

No. 1. *De zalf en pillen van Holloway:* Voor dat de zalf van Holloway bekend was, bestond er geen middel om den kanker te genezen, dan alleen door uitsnijding; maar dit middel is nu gevonden. De hevigste gevallen, — gevallen, die door uitsnijding of branding geenszins konden verholpen worden, zijn genezen door deze wonderbare zalf, wier uitwerking, als een onoverkomelijk hinderpaal voor de kwaadaardige voortzetting der ziekte hare gevolgen stuit, en het bedorven vleesch van zijnen verschrikkelijken en schandelijken last bevrijdt. Scrophuleuse zweeren, puisten in het aangezigt, klier-gezwellen, open beenen enz. kunnen niet meer beschouwd worden plagen te zijn zoonals voorheen. De zalf van Holloway gebruikt met de pillen zal ze onfeilbaar genezen.

Ad. *f* **1,—** *f* **3,—** en *f* **5,—** per doos of pot, naar gelang van derzelver grootte, bij
(1864) **LE ROY & CO.**

NEDERLANDSCH INDIE.

SOERABAYA, den 23sten November 1860.

Vertrokken Passagiers.

Met het stoomschip *Prins van Oranje*, de heeren T. Wilson, W. T. K. Cores de Vries, mevr. van der Linden, mevr. J. Speet.

— Zoo wij vernemen zullen de voorstellingen in het Cirque olympique de Paris, onlangs hier per stoomschip *Oenarang* aangekomen, weldra eenen aanvang nemen en tweemalen 's weeks eene voorstelling gegeven worden.

De daarvoor bestemde tent wordt opgerigt op het komedieplein dat voor velen onzer stadgenooten zeker aangenaam zijn zal, daar hierdoor de gelegenheid tot bijwoning zeer wordt vergemakkelijkt. Slechts tweemalen 's weeks voorstellingen zullende geven, meenen wij wel onderrigt te zijn dat die regeling zoodanig zijn moet, dat zij nimmer zal plaats hebben op dagen waarop het genootschap St. Cecilia hare repetitien of concerten, of eenige andere voorstellingen zouden plaats hebben, en dus daaraan geene hindernis zullen geven.

ALGEMEEN OVERZIGT

van den specialen correspondent van den Oostpost.

BINNENLAND.

Bij de afzending van mijnen vorigen waren de discussiën over het adres in antwoord op de troonrede, nog niet afgeloopen. De paragraaf over de koloniën had in de zitting van 25 September aanleiding tot eenige discussie gegeven waaraan de heeren van Twist en van Hoevell deel namen, ter wederlegging van de verklaring in de troonrede dat de toestand van Indie *in alle opzigten bevredigend* was. De heer van Twist stelde daartegen over of het bestuur in Indie ten allen tijde met de noodige kracht en vastheid was gevoerd; of er eenheid en vastheid van beginselen was bij het bestuur, en hij ontkende dit. Of overigens, zoo vroeg hij, Ned. Indie niet te veel uit Nederland wordt geregeerd. Hoe was het met de uitvoering van het regeringsreglement? Zeer weinig was daaraan gedaan. Hij wees verder op het financieel beheer en de zeer gebrekkige verordeningen daaromtrent bestaande, gezwegen nog van de wet op het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen, door de grondwet voorgeschreven. Was ook de toestand van het leger in alle opzigten bevredigend, schoon hij erkende dat er veel voor gedaan was? Hij deed ook daaromtrent onderscheidene vragen, die even zoo vele leemten of gebreken aantoonden. Hij vervolgde zijne korte rede, waarbij hij in geene ontwikkeling van bijzonderheden wilde treden, dan ook aldus:

„Bestaat het aanzienlijk tekort niet meer op de officieren, op de onder-officieren en manschappen, inlanders zoowel als Europeanen? En dat ondanks de belangrijke uitzendingen in de laatste jaren? Behoeft het groote overwigt van het vreemde element onder het europeesch gedeelte geene bekommering meer te verwekken? Ik behoef niet te zeggen, iedereen begrijpt dat, dat er omstandigheden kunnen komen waarin die toestand zelfs gevaarlijk kan worden.

Over den toestand van de drukpers is reeds gesproken. Ik zal daarop niet terugkomen, maar alleen herinneren, dat die toestand eigenlijk geene goedkeuring vindt in de oogen van iemand. In Indie was men daarmede van den beginne af ontevreden; in deze Kamer heeft men de zaak afgekeurd; de minister zelf heeft dat gedaan, en verbetering en regeling beloofd bij de wet. Zal men dien toestand bevredigend noemen?

Een ander punt; een punt dat tegenwoordig bij uitnemendheid aan de orde van den dag is,.. de ontwikkeling van den vrijen arbeid. Is de toestand in dit opzigt bevredigend? Ik verwacht niet van den tegenwoordigen minister, dat hij mij antwoorden zal: *de toestand is in dit opzigt*

uitmuntend, want ik heb er voor gezorgd dat het met die geheele fictie van dien vrijen arbeid voor goed gedaan is. Ik verwacht dat antwoord niet van den tegenwoordigen minister.' Ik verwacht veeleer, dat hij mij antwoorden zal, dat de drijvers en liefhebbers van het oude dwangstelsel in Indie, de *oudgasten* — en dat woord noem ik nu hier bepaald in eenen kwaden zin — veel *verder* zijn gegaan dan in de bedoeling van den minister lag. Dat verwacht en dat hoop ik, van den minister te vernemen. Maar wanneer ik dat antwoord van den minister krijg, dan mag ik toch vragen of die toestand bevredigend is?

Over het postwezen zal ik ook zwijgen. Het is reeds gezegd hoe de tegenwoordige toestand reeds voor acht jaren ongeveer algemeen werd afgekeurd.

Ik zal een ander materieel belang noemen, de havens in Nederlandsch Indie. Is de toestand van de havens in Nederlandsch Indie in waarheid bevredigend? Ik zou willen vragen: Is er ééne haven, die in bevredigenden toestand is?

En zal ik nu nog op den toestand der buitenbezittingen wijzen? Is daar de toestand overal en in alle opzigten bevredigend?"

Wat Banjermassing betreft, zoo geloof ik dat sedert de laatste krachtige maatregelen daar genomen, de toestand aanmerkelijk is verbeterd. Maar kan men nu in waarheid en in de gewone beteekenis van het woord zeggen, dat die toestand daar reeds bevredigend is? Ik zou kunnen wijzen op de Molukken. Is daar de toestand bevredigend; op Ternate bijv. en Tidore? Dan moet de toestand daar ontzettend veranderd zijn, sedert den tijd dat ik dien daar met eigen oogen gezien heb. En het is mij althans niet bekend dat dit het geval is. Op Ambon heeft men de kruidnagelenteelt. Die teelt wordt erkend drukkend voor de bevolking te zijn, niettegenstaande de verhoogde prijzen die aan haar voor het product betaald worden. En voor het gouvernement is zij reeds of zal zij spoedig worden een monopolie van louter verlies. Is die toestand bevredigend? Is die toestand op Banda bevredigend, ook na de emancipatie der perkhoorigen? Ik betwijfel het; indien juist is hetgeen ik er van gehoord heb dan is het grootste gedeelte der perkhoorigen verhuisd. Waarom? Omdat zij wel bereid waren te arbeiden, maar zich niet voor een tijdvak van 6 of 8 jaren wilden verbinden om te werken. Is dit juist, dan vraag ik: is de toestand op Banda bevredigend?

De minister antwoordde dat de bedoeling der zinsnede was *dat de toestand over 't algemeen bevredigend was*, zonder dat dit wil zeggen dat elk punt van beheer of dat alles overal goed was. Hij heeft niet geantwoord op de bijzondere punten, maar was bereid dit later te doen. Overigens werd de aanbieding der comptabiliteitswet voor goed op de lange baan geschoven, daar de minister haar nu weder afhankelijk stelde van de voorafgaande tot stand koming der Nederlandsche comptabiliteits-wet, gelijk dit vroeger door de heeren Pahud en Meijer ingelijks als exceptie werd gebezigd. Den volgenden dag besprak de heer Thorbecke de West indisch wetgeving in verband tot de invoering daarvan, aan 's konings commissaris, den heer Metman opgedragen, en drong aan op de aanbieding van het door de grondwet voorgeschreven reglement op het beleid voor de W. I. bezittingen. Het adres van antwoord, dat reeds in mijnen vorigen in aard en strekking genoegzaam is gekarakteriseerd als alles behalve voordeelig voor het ministerie is dien dag met algemeene stemmen aangenomen.

Den daarop volgenden dag zou de commissie belast geweest met het onderzoek der algemeene grondslagen voor de suikercultuur in 't algemeen, en het contract Pangka in 't bijzonder, rapport uitbrengen. Het bleek vooraf dat de heeren de Kempenaar en Poolman het rapport niet hebben onderteekend, ofschoon ook hun gevoelen in het rapport is opgenomen. Dat stuk is zeer uitgebreid en is thans eerst gedrukt maar de conclusie er van, waarover nader beraadslaagd en beslist zal moeten worden, luidt aldus:

„De minderheid was van oordeel:

1°. dat in het mandaat der commissie niet ligt het onderzoek der vraag, of het onderwerp der cultuur-contracten op Java al of niet door de wet moet worden geregeld; de Kamer heeft daaromtrent reeds eene motie van orde aangenomen, waarop thans door de commissie niet behoeft te worden teruggekomen; zij zou daarom aan de Kamer willen voorstellen om dit verslag te doen drukken en ronddeelen, en daarvan een afschrift te zenden aan den minister van kolonien, met verzoek om nadere inlichtingen;

2°. dat, wat betreft het suiker-contract Pangka, zij met het eerste gedeelte der transactie, vervat in de art. 1, 2, 3 en 4, genoegen zou kunnen nemen, maar de bijvoeging van de art. 5 en 6 haar heeft bevreemd. Zij zou daarom der Kamer willen voorstellen, om, alvorens een oordeel daarover te vellen, den minister nadere inlichtingen te vragen, welke bijzondere en gewigtige redenen den minister genoopt hebben om de art. 5 en 6 ook nog in de dading op te nemen.

De meerderheid der commissie heeft zich met deze meening niet kunnen vereenigen.

Wat de regeling der suiker-cultuur betreft, heeft het onderzoek van deze „algemeene grondslagen" haar in geen opzigt hoegenaamd doen terugkeeren van haar oordeel, dat het algemeen belang dringend vordert de vaststelling bij de wet der regelen voor de uitgifte van cultuur contracten.

En wat aangaat het suiker contract Pangka, rekent zij zich verpligt een oordeel te moeten vellen over deze dading, toegelicht door den minister van kolonien in de aan de Kamer overgelegde stukken, en de geleidende missive aan den voorzitter der Kamer van 20 Julij jl. Tot haar leedwezen heeft zij in de overgelegde stukken geenen enkelen grond gevonden voor zulk eene overeenkomst, zóó bezwarend en waarbij de belangen van den staat zoo in alle opzigten zijn uit het oog verloren.

Om al deze redenen heeft zij de eer de volgende besluiten voor te stellen.

1°. de Kamer, na kennis genomen te hebben van de „algemeene grondslagen naar welke de gouvernements-suikercultuur, alsmede de fabricatie van suiker op Java wordt in stand gehouden," *handhaaft* haar besluit van 11 Mei jl., waarbij zij heeft verklaard van oordeel te zijn, dat er behoeften bestaat om de regels voor de uitgifte van cultuur-contracten in Nederlandsch Indie te stellen door de wet;

2°. de Kamer verklaart, dat in de bij missive van 20 Julij jl. door den minister van kolonien overgelegde stukken geene gronden gevonden worden, die de overeenkomst van 14 Mei 1860 konden aanraden, en dat mitsdien de belangen van den staat door het sluiten daarvan zijn uit het oog verloren.

Wat nu de uitvoerige bijzonderheden omtrent beide onderwerpen betreft, kan hun verwezen worden naar de mail-editiën en vrijbladen, heden te verzenden waarin die stukken in extenso zijn opgenomen. Bovendien naar de berigten uit Java ontvangen is de regeling reeds afgekondigd, en stuit men dus op een *fait accompli*. Wij zijn hier nog niet goed ingelicht hoe de regeling in de Oost is opgenomen. Van sommige zijden zegt men goed, op andere plaatssen niet, doch dat zal wel grootendeels afhangen van het verschil van belangen der contractanten. Uit het oogspunt van het *Algemeen* belang blijft men hier tegen de plaats gehad hebbende regeling zeer ingenomen, en spreekt men steeds van noodzakelijke regeling bij de wet, gelijk ook blijkt uit de conclusie hierboven medegedeeld. Slechts de volgende periode uit het rapport, in zoo verre betreft het gevoelen der meerderheid van de commissie.

„Maar een ander, zeer ernstig bezwaar tegen de „algemeene grondslagen", gelijk de regering die heeft vastgesteld en aan de kamer medegedeeld, vloeit uit art. 56 voort, en betreft een beginsel, waartegen ook in andere opzigten maar al te dikwijls schijnt te worden gehandeld.

„De regeling van de gouvernements suikercultuur heeft in de „algemeene grondslagen" plaats gehad tot in de geringste bijzonderheden; er zijn zelfs modellen van contracten bijgevoegd. Wat blijft er nu voor den gouverneur generaal nog te regelen over? Hij zal zich hoofdzakelijk bepalen bij het invullen der namen en cijfers in die contracten. Dit nu is ongetwijfeld tegen den geest en de strekking van het regeringsreglement in het algemeen, en van art. 56 in het bijzonder. Dit is bovenal strijdig met het belang van Indie en het moederland. Het is eene concentratie van het gezag in Indie naar 's Gravenhage, die den gouverneur-generaal, gebonden aan zulke voorschriften en verpligt om die op te volgen, in zijn bestuur belemmert en tot eenen ondergeschikten ambtenaar verlaagt, tot groot nadeel van de gewigtige belangen welke aan zijne zorg zijn toevertrouwd. Alle zelfstandigheid wordt hem op die wijze ontnomen, en men maakt hem tot niet veel meer dan een werktuig, dat uit 's Gravenhage zijne beweging ontvangt.

Is het dus hoogst bedenkelijk, eene tot in zulke bijzonderheden afdalende regeling in de ministerieele bureaux tot stand te brengen, en den gouverneur-generaal toe te zenden met last om zich daarnaar te gedragen, even bedenkelijk zou het zijn die in eene wet op te nemen. Maar er is ook niemand die dat verlangen ooit heeft te kennen gegeven. Men dringt aan op regeling bij de wet van hoofdbeginselen, die in eenen maatregel van algemeen bestuur verder kunnen worden uitgewerkt en die den gouverneur-generaal de noodige vrijheid en zelfstandigheid laten. Had de regering dus aan den wensch der kamer naar wettelijke regeling gevolg gegeven, zeer zeker zou de gouverneur-generaal door de wet niet aan zulke banden gelegd zijn, als hem nu in de ministeriele aanschrijving werden omgeworpen."

Het oordeel over het contract Pangka is zeer afkeurend; zelfs de minderheid der commissie vond de zaak vreemd en drong op toelichting aan. De commissie na de transactie te hebben aangehaald (reeds vroeger toegezonden) zegt o. a. het navolgende:

„Door deze transactie heeft de staat hier aanzienlijke geldelijke offers gebragt, waarvoor geene aanleiding, veelmin eenige gegronde reden bestond. Het gouvernement had tot dusverre in alle opzigten en op alle punten op zijne tegenpartij gezegevierd, en nu schenkt het al de voordeelen die het had verkregen plotseling weg. Aanzienlijk waren de vorderingen die het, op grond van het arrest van het Hooggeregtshof te Batavia, toekwamen; zij bedroegen:

aan schaderekening	*f*	268,496
„ proceskosten	„	1,646
Te zamen	*f*	270,142
Op het tijdstip van den verkoop der fabriek 8 jaren renten over *f* 268,000 à 6 pCt. 's jaars.	*f*	128,640
	f	398,782
De fabriek heeft opgebragt	„	206,000
Blijft	*f*	192,782
2 jaren rente over deze som à 6 pCt.	„	23,000
Zoodat de schuld nog was	*f*	215,782

De heer van Vloten was alzoo aan het gouvernement nog schuldig *f* 216,782. En nu wordt deze som hem niet alleen kwijtgescholden, maar hem wordt nog bovendien eene som *f* 103,000 aan contanten uitgekeerd. Hem wordt dus eene som van *f* 318,782 afgestaan. En wat erlangt het gouvernement daarvoor? Niets hoegenaamd; niets anders dan dat heer van Vloten afziet van het appèl op den hoogen raad van een arrest van het hooggeregtshof, waarbij de schadevergoeding, die hij krachtens een arrest van den hoogen raad moest uitkeeren, op het zoo even vermelde cijfer was vastgesteld. Die schadevergoeding zou, volgens het arrest van het hooggeregtshof, moeten bedragen *f* 318,782, maar het gouvernement neemt genoegen met *f* 103,000! En dat geschiedt alleen om een appel op den hoogen raad af te koopen, voor den afloop waarvan, naar het voorkomt, weinig vrees behoefde te bestaan? De meerderheid is van meening, dat voor zulk eene transactie geen grond hoegenaamd bestond, en de staat maar al te zeer de lijdende partij is geweest.

Maar nu volgen er nog eene vijfde en zesde voorwaarde der dading, in deze woorden vervat:

„5°. Het contract wegens den aanmaak van suiker te Pangka zal, gewijzigd naar de tegenwoordige bepalingen, op nieuw voor den tijd van twintig jaren met den heer van Vloten worden aangegaan.

„Het aantal bouws zal zijn tot een bedrag, nimmer te boven gaande het aantal in 1850 beplant; aanvankelijk geschiedt de aanplant van minstens 400 (vier honderd) bouws of meer, naar gelang de krachten der cultuurpligtige bevolking zullen toelaten, en zal ter beoordeeling van het Bestuur, trapsgewijze tot bovengemeld maximum kunnen worden gebragt.

„6°. De ondergeteekende ter andere zijde, niet voornemens zijnde naar Java terug te keeren, heeft de bevoegdheid de onderneming over te doen aan een ander, mist onder goedkeuring van het gouvernement.

„Daartoe door hem aangewezen zijnde de heer Jacobus Gerhardus Arnoldus Gallois, gepensioneerd Oost-Indisch hoofdambtenaar, wordt de goedkeuring daartoe van stonde aan verleend."

De meerderheid der commissie, die geene reden vindt voor eenige transactie, die daarom de in §§ 1, 2, 3 en 4 vervatte voorwaarden hoogst bezwarend en nadeelig keurt voor de schatkist, is van meening, dat voor de overeenkomst in deze twee §§ 5 en 6 geene regtvaardiging kan gevonden worden; dat zij in alle opzigten in strijd is met 's lands belang, en dat zij een merkwaardig licht werpt op den aard en de waardij der „algemeene grondslagen" voor de gouvernements-suikercultuur op Java.

Om het appèl, dat door den heer van Vloten bij den Hoogen Raad was ingesteld, te ontgaan, heeft het gouvernement in de vier eerste artikelen dezer dading zich reeds eene opoffering getroost van meer dan drie tonnen gouds, welke bij het arrest van Hooggeregtshof aan den Staat waren toegewezen. Maar in het oog der regering schijnt die som nog te laag; voor dat appèl is zij zoo bevreesd, dat zij bovendien op nieuw hetzelfde suikercontract geeft aan denzelfden persoon, met wien zij over datzelfde contract jaren lang, tot groote schade van de bevolking en de schatkist, zooveel moeijelijkheden en onaangenaamheden heeft gehad. Dat contract geeft zij ten geschenke, alleen om eene som van *f* 103,000, die haar overblijft van de verkochte fabriek, te kunnen behouden. Immers dat alleen verkrijgt zij door deze transactie. Indien zij niet had getransigeerd, indien zij had voortgeprocedeerd, en indien zij alle nog denkbare processen in deze zaak had verloren (voorzeker een ondenkbaar geval), dan had zij die *f* 103,000 moeten teruggeven, maar dan had zij nog altoos het suikercontract Pangka gehad! Immers wat er ook mogt gebeuren, dat contract was *onherroepelijk ontbonden*, daarop was niet terug te komen, en de regering kon dus op nieuw contract sluiten met wien zij wilde, dat kon zij ten allen tijde, daaromtrent was zij volkomen vrij. En wat zou een contract van 400 bouws, dat tot 800 bouws kan worden opgevoerd, voor twintig jaren, op de voorwaarden der „algemeene grondslagen" niet hebben opgebragt, indien het aan de publieke mededinging was overgegeven!

Men zou genegen zijn te vragen, of eenige andere reden den minister genoopt heeft om tot zulk eene onverklaarbare handeling over te gaan, maar de geleidende missive is op dat punt duidelijk: „als verder middel", zeg zij, „om tot deze afdoening te geraken, werd de heer VAN VLOTEN op nieuw als contractant aangenomen.

Ook de minderheid der commissie verklaart, dat n°. 5 en 6 der transactie haar bevreemdt; zij weet daarvoor voor alsnog geene gronden te vinden, en verlangt alzoo de toelichtingen der regering af te wachten.

Maar door deze transactie wordt, naar de meening der meerderheid van de commissie, tevens een merkwaardig licht over den aard en de waardij der „algemeene grondslagen" van de gouvernements-suikercultuur geworpen.

De minister deelt in de geleidende missive mede, dat de heer van Vloten op nieuw als contractant aangenomen wordt, „echter niet over de vroegere hoeveelheid bouws, noch op de vroegere voor het gouvernement en de bevolking nadeelige voorwaarden, maar naar de nieuwelings aan te nemen, thans aangenomen grondslagen." De voorwaarden steunen dus op, en zijn in overeenstemming met de „algemeene grondslagen.

Maar nu stellen die „algemeene grondslagen" twee punten vast. Oude contracten worden niet langer dan voor tien jaren verlengd. Nieuwe contracten worden voor twintig jaren aangegaan, doch aan de publieke mededinging overgegeven.

Beschouwde dus de minister dit contract als een oud contract, dan had het niet langer dan voor tien jaren aan den heer van Vloten kunnen worden gegeven. Beschouwde hij het als een nieuw contract, dan had het voor twintig jaren kunnen worden aangegaan, maar dan had de algemeene concurrentie moeten worden ingeroepen.

Het is werkelijk een nieuw contract, want het oude is onherroepelijk door den hoogsten regter ontbonden verklaard. Het had dus, indien de minister zich aan zijne „algemeene grondslagen" gebonden rekende, publiek moeten worden uitbesteed. Maar hier wordt al dadelijk bevestigd hetgeen de meerderheid der commissie hierboven in § 2 van haar verslag heeft gezegd: „Al was de regeling der algemeene grondslagen de beste die men verlangen kan, toch geeft zij geen waarborg hoegenaamd, dat geene andere beginselen in praktijk zullen worden gebragt." Alleen eene wet geeft dien waarborg. Waren de regelen voor de uitgifte van cultuur contracten, thans in deze „algemeene grondslagen" vervat, bij de wet vastgesteld, dan zou de minister zulk eene voor den staat hoogst nadeelige transactie niet hebben kunnen sluiten. De wet verhinderde het hem. Dat de „algemeene grondslagen" het verboden, heeft hem niet teruggehouden. Voor de wet zou hij waarschijnlijk hebben teruggedeinsd.

Het ontgaat de aandacht zeker niet dat dit oordeel als het ware de zamentrekking is van hetgeen zoo in als buiten de kamer vroeger reeds over deze transactie is medegedeeld, en geen twijfel of de conclusie dat het staats-belang daarbij uit het oog verloren is zal met overgroote meerderheid worden aangenomen, en daardoor de stelling van den minister van kolonien, reeds zoo benard, nog hagchelijker wordt. Daarbij komt dat juist op denzelfden dag dat het rapport ter tafel werd gebragt en de conclusie voorgelezen, de mail van Batavia v. 11 Augustus aankwam, waarin de schier ongeloofelijke berigten uit Cheribon tot vernieling van de laatste overblijfselen van den vrijen arbeid, en waaromtrent ten uwent wel meerdere bijzonderheden zullen bekend zijn. Aanvankelijk twijfelde men aan de juistheid van het berigt van den *Java-Bode* en *Batav. Handelsblad*, maar reeds den volgenden dag behelsde de gewone editie van de *N. Rott. Ct.* daartoe door eene vriendelijke hand in staat gesteld, de volgende particuliere brief.

„Uit de couranten kunt gij zien hoe men in Cheribon leeft met vrije suiker-cultuur. De arme van der Weyde is weder het eerste slagtoffer van het krankzinnig vandalismus van sommige ambtenaren. Als het gouvernement geene afdoende maatregelen neemt, is er in zes weken tijds geen stok riet meer over voor het volgende jaar. Er waren reeds 6 of 7 particuliere fabrieken, die stellig meer dan 2000 bouws aanplant hadden. Ik hoop niet dat van der Weyde door zwakheid *vis à vis* de overheid, die hem nu al wat mooi is belooft, zijne zaak zal verknoeijen. Ik ga morgen zelf naar Cheribon om den gouverneur-generaal op de plaats te spreken, waar Z. E. den 15den audientie geeft."

Om u een bewijs te geven welke sensatie die berigten hier gemaakt hebben, kan nog dienen dat eenen anderen particulieren brief uit de residentie o. a. dit zegt: „Het is het onderwerp van alle gesprekken. Particuliere brieven van achtenswaardige en bedaarde personen bevestigen ten volle de waarheid van die schier ongeloofelijke daad van woeste willekeur. Ook ligt het als het ware in den aard der zaak. Er moest immers bewezen worden dat op geheel Java geen vrije arbeid bestaanbaar was, en ook niet bestond. Dat was

het nieuwe programma geworden; daarvoor zou men den toestand verwringen."

Het *H. Blad* van heden den *in alle opzigten bevredigenden* toestand van Indie toetsende aan velerlei feiten en verschijnselen van het tegendeel, wijst mede op het gebeurde in Cheribon en besluit zijn artikel aldus:

In de *derde* plaats wijzen wij op het ongehoorde feit uit Cheribon aangebragt, waardoor aan de daar bestaande vrije cultuur de laatste slag wordt toegebragt, door hetgeen teregt genoemd wordt *het krankzinnig wandalismus van sommige ambtenaren*, die, het is bijna ongeloofelijk en toch waarheid, te veld staande oogst laten vernielen, en bevelen uitvaardigen tot verbod aan de inlandsche bevolking om meer voor particuliere fakriekanten suikerriet te planten.

Art. 56 van de Grondwet voor Indie, wordt met de meest mogelijke handnekkigheid openlijk ter zijde gesteld, en aan handel en nijverheid een onherstelbare knak toegebragt, terwijl de berigten uit Java bovendien gewagen van toeneming en verzwaring der heerendiensten; vermeerdering van dwang bij de gouvernements-cultures; verslapte bescherming tot ontwikkeling van landbouw en handel; vernieling der vrije industrie; vermeerdering van straftoepassingen, hetgeen tot wrevel en hier en daar tot verzet aanleiding geeft.

Ziedaar den in alle opzigten *bevredigenden toestand.*

Ziedaar de *rustige rust*, nu de contracten verlengd zijn.

Reikhalzend wordt hier naar nieuwe berigten uitgezien, want in verband met het gebeurde met de vrije tabakscultuur te Rembang, ziet men daarin de heillooze inwerkselen van den kolonialen reactie-geest, die in zijne jongste maatregelen zelfs de lessen en beginselen over boord werpt door mannen als Baud en andere conservatieve specialiteiten meer dan eenmaal ten aanzien van de bevordering tot overgang naar den vrijen arbeid verkondigd. De belemmering en de vernieling die thans plaats heeft zou zelfs hij, zoo hij nog leefde, als openbare schending van geest en letter van het regeringsreglement aanduiden.

Terugkeerende tot de werkzaamheden der tweede kamer zoo heeft zij thans in hare sectiën de staatsbegrooting in onderzoek, waarvan ik u in mijn vorigen de hoofdstukken en hoofdcijfers mededeelde. De bezwaren tegen de uitbreiding der gewone uitgaven zijn velerlei. Het geheel afhankelijk zijn van de koloniale baten of liever van productie en productenprijzen, is ook nu weder ter sprake gebragt. Het laat zich ook aanzien dat bij de openbare discussie de politieke quaestie zal behandeld worden, de quaestie namelijk over het staatkundig vertrouwen dat dit bewind bij de vertegenwoordiging geniet. Tot dus ver heeft het ministerie, trots velerlei blijken van afkeuring, verwijdering en gebrek aan overeenstemming, *gezwegen*; maar thans lost zich de opinie der vertegenwoordiging op in eene goed- of afkeuring van begrootingswetten, en aan den invloed eener verwerping van een budget van eenig bepaald minister kan deze zich in een constitutioneel land niet onttrekken, hoe ook gehecht aan het behoud der portefeuille.

Ten slotte zij nog gemeld dat er drie belangrijke wets ontwerpen zijn ingediend als: 1ste tot emancipatie der slaven in de West dat niet belangrijk veel verschilt van het vorig ontwerp. Dat ontwerp steunde op immigratie van Afrikanen, stamgenooten van de vrij te verklaren negerslaven; toen meende men op goede gronden daarop te kunnen rekenen. Dat uitzigt is, althans tijdelijk, vervallen en nog niet weder geopend. Daarentegen bestaat thans bij de wederaanbieding van het ontwerp meer uitzigt op eene Chinesche immigratie, welke een grondslag voor de toekomst kan opleveren; dat is aanvoer niet alleen van tijdelijk voor den arbeid overkomende mannen, maar ook van vrouwen en landverhuizende familien.

Om deze laatste overweging wordt, in het nu gewijzigd ontwerp, voorgesteld, de vergoedingssom voor de eigenaars van suikerplantages in Suriname te verminderen met *f* 75 per hoofd, voor die van andere plantages (houtgronden uitgezonderd) met *f* 40, en voor particuliere slaven met *f* 50 per hoofd, en van het gezamenlijk bedrag dier kortingen *f* 2,000,000 te bestemmen voor premien tot aanmoediging van den invoer van immigranten of vreemde arbeiders. Door deze verminderingen wordt, gelijk hiervóór reeds is gezegd, de vergoedingssom per hoofd teruggebragt tot de cijfers van het wetsvoorstel van 1858. Op deze wijze wordt aan het met zooveel ernst gevraagde verlangen voldaan, om een gedeelte der vergoedingssom voor de emancipatie te doen strekken, tot aanvulling van door dien maatregel verloren werkkrachten.

De werking van het stelstel dat de regering zich voorstelt, zou dus zijn: aanvankelijk voortbouwen zooveel mogelijk op bestaande toestanden; voorbereiding, gedurende tien jaren van het staatstoezigt, der vrijgemaakten voor het familieleven en zelfstandig bestaan, in het genot waarvan zij die er vatbaar voor zijn, reeds gedurende die tien jaren zouden worden gesteld; geleidelijke aanvoer gedurende dien tijd van nieuwe werkkrachten tot aanvulling van degenen die in den loop dier tien jaren en bij het einde daarvan zullen uitvallen. Op deze wijze kan men de toekomst van Suriname met eenige gerustheid te gemoet gaan.

Het denkbeeld om immigratie op groote schaal — gesteld zij ware mogelijk — aan de emancipatie te doen voorafgaan, is verwerpelijk voorgekomen.

Zie hier de zamentrekking der vermoedelijke uitgaven:

Suriname.

Op suikerplantages	17,658 slaven,	à *f* 375 p. hoofd	*f* 6,621,750
„ koffijplantag. enz.	11,682 „	„ „ 260 „ „	„ 3,037,320
„ houtgronden	2,304 „	„ „ 200 „ „	„ 460,800
Particuliere slaven	5,525 „	„ „ 300 „ „	„ 1,657,500
			f 11,777,370

Curaçao en onderhoorigheden.

Curaçao	5847 slaven	à *f* 230 p. hfd	*f* 1,344,810	
Bonaire	167 „	„ „ 230 „ „ „	38,410	
Aruba	520 „	„ „ 230 „ „ „	119,600	
St. Eustatius	1114 „	„ „ 230 „ „ „	256,220	
Saba	686 „	„ „ 170 „ „ „	116,620	
				1,875,660

St. Martin.

1650 slaven op 1 Junij 1848 aanwezig, à *f* 125 p. hfd	206,250
	f 13,859,280

Volgens het wetsvoorstel van April 1860:

Voor Suriname....................	*f* 13,845,250	
„ Curaçao en onderhoorigheden	„ 2,049,200	
„ St. Martin....................	„ 250,000	
		16,144,450

Voordeelig verschil voor het tegenwoordige voorstel *f* 2,285,170

Daarentegen behelst het wets-ontwerp lit. A de aanwijzing eener som van *f* 2,000,00 voor toekenning van premien tot aanmoediging van immigratie.

2e een nieuw tarief van regten, geschoeid op hetzelfde beginsel van het reeds door de tweede kamer aangenomene, doch door de Eerste kamer verworpen, en met nog eenige verbeteringen en zeer groote vereenvoudigingen, zoodat het geheele tarief al zeer beknopt is. De grondslag is een uniformregt ad 5 pCt. der *waarde*, voor welker juiste schatting thans eenige meerdere waarborgen zijn genomen, vrijstelling van grondstoffen, een regt van 2½ à 3 pCt. voor fabrikaten die als grondstoffen worden gebruikt, en afschaffing van de meeste der weinige nog bestaande uitvoerregten. Het registratie-regt op buiten's lands gebouwde schepen is van 4 pCt. op 2 pCt, gebragt.

3e het mede vroeger aangekondigd ontwerp tot doorgraving van Holland op zijn smalst en de verbetering van Rotterdam's waterweg naar zee door doorsnijding van den hoek van Holland; de kosten van een en ander zullen, te beginnen met 1861 al naar gelang van behoefte, op de staatsbegrooting worden gebragt.

— Het koloniaal batig slot van 1858, welks verdere regeling dezer dagen aan de kamer is aangeboden bedraagt *f* 24.555.637.28½ Reeds is over 10 millioen daarvan vroeger beschikt, de aangeboden wet strekt tot overname der overige 14½ millioen. In het procesverbaal der staats commissie welke in Julij jl. die koloniale remise-rekening heeft onderzocht, komen een aantal punten voor in verband staande tot de koloniale administratie. Ons bestek gedoogt niet hier deswege in bijzonderheden te treden: zij zijn dan ook in de gewone dagbladen breedvoerig vermeld.

Men zegt dat er bij de regering aanvrage gedaan is tot exploitatie en kolonisatie van Hollanders in de kolonie Suriname in den geest van het vroegere plan tot vestiging op Borneo.

Nog iets. De heer Douwes Dekker, eervol ontslagen adsistent resident van Lobak, en bekend als de schrijver van het werk Max-Havelaar dat hier zoo veel opgang heeft gemaakt, heeft zich verkiesbaar gesteld voor de vacature als lid der tweede Kamer te Tiel. Overigens geeft hij thans een periodiek geschrift uit, getiteld *Indrukken van den dag*, waarvan zoo straks eene aflevering verschenen is.

Z. M. heeft tot ridders der orde van den Ned. Leeuw benoemd de heeren G. C. Schonk, onlangs, op verzoek gepensioneerd resident van Banjoewangi; C. van der Moore, resident van de Preanger regentschappen; G. Suermondt, luit. kol. komm. der Bataviasche schutterij en J. H. Walbeehm, op verzoek gepensioneerd algemeen ontvanger en pakhuismeester te Riouw, met rang van adsistent resident.

P.S. In de zitting der tweede Kamer van heden is besloten, dat de discussien over de conclusie der commissie wegens de grondslagen der suikerregeling en het Pangkacontract zullen plaats hebben op Maandag aanstaande.

(*Wordt Vervolgd.*)

LAATSTE BERIGTEN.

— De heeren L. van Bakkenes & Co., Joh. Noman & Zn. J. Noordendorp, en J. H. Scheltema, boekhandelaren, hebben een adres aan Z. M. den koning gerigt, waarin zij om de daarin vermelde redenen verzoeken 1o. verlaging van het frankeergeld per landmail voor gedrukte stukken in 't algemeen; 2o. staking van het vorderen van zegelregt voor buitenlandsche tijdschriften van hier naar Nederlandsch Indie te verzenden, vooral omdat op die wijze een voor den handel belemmerend doorvoerregt wordt geheven; 3o. vrijgevige toepassing van de bepalingen betreffende het verzenden per landpost van gedrukte stukken naar Ned. Indie.

— Aan de beurs te Parijs was het gerucht in omloop, dat een opstand in Hongarije was uitgebroken; hoewel dit gerucht door geene officiele depêche bevestigd is, vond het echter algemeen geloof, waarvan het gevolg was dat de koersen lager sloten.

Uit Turyn wordt berigt, dat de Sardinische vloot weldra voor Gaëta het anker zal laten vallen. De officiele depêches agentuur te Turyn heeft overigens in last, het binnenrukken van Sardinische troepen op Napelsch grondgebied geheim te houden en zoo lang mogelijk te loochenen; tusschen de beide staten heerscht nog steeds eene vriendschappelijke verstandhouding en de Napelsche gezant bevindt zich nog bij voortduring te Turyn; hetgeen evenwel niet verhinderd heeft, dat verscheidene bataillons Bersaglieri en een reg. der brigade del Rei aan den strijd bij den Volturno deel namen, den slag beslist, en Garibaldi naar Capua gevoerd hebben,

De paus heeft eene tweede allocutie uitgevaardigd, waarin hij de non-interventie-politiek der europesche mogendheden ten scherpsten veroordeelt. Spanje heeft daarop voorgesteld om de zaak des pausen te onderwerpen aan een congres der catholieke mogendheden, doch Frankrijk heeft zich zonder bedenken daar tegen verklaard. Bij de zamenkomst te Warschau op 20 October zal echter een dergelijk voorstel worden behandeld.

Generaal Goijon heeft den titel aanvaard van opperbevelhebber der fransche divisien in Italie.

Lamoricière is te Genua in het koninklijk paleis gelogeerd.

De aanstaande bijeenkomst te Warschau houdt hier niet weinig de aandacht gespannen. Wat Frankrijk's deelneming aan die bijeenkomst betreft, zoo wil men weten dat de keizer aan den franschen gezant te Petersburg, den hertog de Montebello, verboden heeft, zich even als de overige gezanten naar Warschau te begeven. Ook wordt verzekerd, dat bij het ministerie van oorlog aanschrijving is ontvangen alles in gereedheid te brengen, om het bezettingsleger in Italie onverwijld op 60,000 man te kunnen brengen. Hiermede staat waarschijnlijk in verband de omstandigheid, dat de maarschalk Mac-Mahon, die zaturdag te Parijs is teruggekomen, zondag morgen na de mis een langdurig onderhoud bij den keizer op St. Cloud gehad heeft. Des avonds reisde de maarschalk naar het hoofdkwartier van zijn militair commando terug.

Nadat thans de zwarigheden, welke zich bij de ten uitvoerlegging van het Fransch-Engelsche handelsverdrag, voornamelijk wat de invordering der in- en uitvoerregten op ijzer en staal betreft, zijn uit den weg geruimd, zal weldra een additioneel artikel in het officiele blad worden openbaar gemaakt.

Engeland zal een geheel eskader gepantserde schepen op stapel zetten.

Naar luid der jongste berigten uit Cettinje heeft de gemalin van wijlen vorst Danielo het besluit genomen om de hoofdstad van Montenegro niet te verlaten. Zij heeft zich belast met de opvoeding van de bruid van den jongen vorst. Zij woont al de zittingen van den senaat bij, waar zij een levendig aandeel neemt in de beraadslagingen; hare moeder heeft Cettinje met de jongere dochter verlaten. Men zegt, dat het bijzonder vermogen door vorst Danjëlo aan zijne weduwe nagelaten, bedraagt 300,000 fl.

Walker is te Honduras gefusilleerd.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.	Vlag.	Naam van het Schip.	den Gezagvoerder.	Grootte van 't schip in Lasten.	van waar gekomen.	wanneer gezeild.	welke plaats aangedaan.	werwaarts bestemd.	Agenten.
Nov. 22	Nederl.	Ortelius.	F. H. Groete.	392	Batavia.	13 Nov.	geen	Nederland.	J. F. v. Leeuwen & Co.
„ —	„	Ulijsfes.	F. F. A. Mollinger.	413	„	17 „	„	Sumanap.	Schimmelpenn. & Co.
„ —	„	Justina.	M. Z. Meijer.	117½	Rembang.	21 „	„	Soerabaija.	Gezagvoerder.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Nov. 23	Ned. Ind.	stoomschip Prins van Oranje.	J. Prins.	Batavia.

In lading en in reparatie liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsche	Delftshaven.	Schaap.	In reparatie.	B. Kopersmit & Co.
„	Aegidia en Paulina.	Itz.	Nederland.	„ „ „ „
„	Argus.	J. R. Smit.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Amsterdam.	Wiegmink.	„	„ „ „ „
„	Helmers,	A. Re-ren.	Onbepaald.	E. Ten Brinck & Co.
„	Stad Gouda.	des Ruelles.	Onbepaald.	„ „ „ „ „
„	Prins Fred. der Nederl.	C. C. de Witt.	Onbepaald	Schimmelpenninck & Co.
Engelsche	Alcijone.	Graij.	Onbepaald.	„ „ „
„	Louise Kroonp. v. Zweden.	J. van der Linden.	Nederland.	B. J. van Eck & CO.
Engelsche	Annie Archibald.	John Turneij.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
Nederlandsche	Bellatrix.	A. P. Sandberg.	Amsterdam.	Fraser Eaten & Co.
Amerik.	Philomela,	Ellms.	America,	„ „ „ „
Engelsche	Orestes.	Gaij.	In lossing.	„ „ „ „
Nederlandsche	Susanne.	Vouck.	Nederland.	Mathieu Ebbs Ruys & Co.
	Doelwijk.	Van de Vutte.	„	„ „ „ „ „
„	Salatiga.	H. F. Biesthord.	Rotterdam.	Anemaet & Co.
„	Maria Catharina.	H. C. de Bos.	Nederland.	P. Kervel & Co.
Pruissische	Von der Heydt.	Neumann.	Falmouth.	„ „ „ „

Marktprijzen.

SUIKER *f* 15½.—
RIJST (CARGA) *f* 135 @ *f* 145.—
Id. (WITTE) *f* 165 @ *f* 180.—
ARAK *f* 46.—
OLIE (KLAPPER) *f* 25.—
KADJANG MATTEN. *f* 9.—
ROTTING *f* 7 @ *f* 9.—
WISSELKOERS 103½.—

PROTESTANTSCHE EEREDIENST

Zondag den 25sten November 1860.

's Morgens te half negen ure.

Ds. MOUNIER.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST

Zondag den 25sten November 1860.

Eerste H. Dienst te 7 ure.

De Hoogmis te 8½ ure.

Het Lof 's avonds te 6½ ure.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO TE SOERABAYA.